

Mgr Michał Dudek
Wyższa Szkoła Biznesu
Wydział Zarządzania, Informatyki i Nauk Społecznych
Ul. Cieplaka 1C, 41-300 Dąbrowa Górnicza

Zawiercie, 25.02.2019 r.

STRESZCZENIE

Rozprawy doktorskiej zatytułowanej „DETERMINANTY ROZWOJU RYNKU NISKOKOSZTOWYCH PRZEWOZÓW LOTNICZYCH W POLSCE”

Promotor: dr hab. Joanna Hawlena
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

Promotor pomocniczy: dr Anna Wolak-Tuzimek
Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu

Podjęta w rozprawie problematyka dotyczy wpływu złożonego spektrum uwarunkowań i determinant na kształtowanie aktualnego modelu operacyjnej działalności niskokosztowych przewoźników lotniczych oraz perspektyw ich rozwoju w warunkach polskiego rynku przewozów. Zakres badań obejmuje ważną problematykę dotyczącą zagadnień ekonomicznych, społecznych, prawnych i systemowych. Dynamika zmieniających się relacji rynkowych powoduje, że ten segment pasażerskich usług lotniczych wymaga ciągłej analizy, oceny oraz doskonalenia systemu badań, zarówno w obszarze nauki, jak i działalności gospodarczej. Te wymogi spowodowały, że zasadniczym założeniem rozprawy jest zaprezentowanie i przeanalizowanie procesów, metod, uwarunkowań i reguł kształtujących rozwój tego segmentu usług oraz dokonanie oceny dotyczącej ich znaczenia, zarówno w systemie komunikacji lotniczej, jak i gospodarce oraz w życiu regionalnej społeczności.

Zakres przedmiotowy badań, ma na celu zidentyfikowanie aktualnej pozycji niskokosztowych przewoźników lotniczych w konkurencyjnym otoczeniu funkcjonowania wszystkich podmiotów na pasażerskim rynku lotniczych przewozów. Umożliwia również sformułowanie wniosków i rekomendacji służących racjonalizacji ich rozwoju na polskim rynku komunikacji powietrznej. Szczegółowa analiza najważniejszych determinant, decydujących o kształtowaniu aktualnego potencjału operacyjnego i możliwości rozwoju tych przewoźników, pozwala nie tylko ustalić ich znaczenie i pozycję w hierarchii na badanym rynku, lecz także poziom oczekiwanego zaspokojenia korzyści odbiorców usług. Tak nakreślone cele dysertacji spowodowały, że w procesie badań założono jednocześnie spełnienie wymogu odpowiedniego poziomu teoretycznego oraz aspektów praktycznych problemu.

Uwzględniając założony cel rozprawy sformułowano główną tezę badawczą w brzmieniu:

Procesy deregulacji, liberalizacji oraz integracja europejska, zaliczane do najważniejszych czynników rozwoju rynku pasażerskich niskokosztowych przewozów lotniczych, spowodowały aktywizację procesu kształtowania jakościowych standardów w zakresie oferowanych i realizowanych usług lotniczych oraz zmniejszenia luki jakości i wzrostu popytu w tym sektorze transportu.

Dla uszczegółowienia głównego zakresu badań przyjęto w opracowaniu następujące hipotezy pomocnicze:

- liberalizacja i deregulacja są istotnymi czynnikami wzrostu konkurencyjnej podaży na rynku usług lotniczych, powodując efektywniejsze dostosowanie ofert do potrzeb i preferencji użytkowników,
- integracja europejska oraz poprawa zamożności społeczeństw spowodowały wzrost mobilności i popytu na usługi lotnicze, będące fundamentem kształtowania dynamiki rozwoju tego rynku usług,
- wyższy poziom jakościowego dostosowania ofert niskokosztowych przewoźników lotniczych do potrzeb i preferencji użytkowników generuje wzrost efektywności i popytu na te usługi oraz ich udziału w rynku przewozów.

Dla uzyskania założonego poziomu, jakości i rzetelności badań posłużono się następującymi metodami badawczymi: opisową, analizy przyczynowo skutkowej, krytycznej oceny literatury polskiej i obcojęzycznej, sondażu diagnostycznego oraz Servqual.

Przyjęty w pracy doktorskiej system przeprowadzenia badań wymagał uwzględnienia prawidłowego toku badawczego, który miał decydujący wpływ na strukturę opracowania. Starano się, aby treść rozdziałów była powiązana z tytułem pracy i stanowiła konsekwentne rozwinięcie tezy i hipotez badawczych. Takie założenie znalazło odzwierciedlenie w strukturze dysertacji. W celu prawidłowego zweryfikowania przyjętych w toku badawczym założeń oraz skuteczności omawianego mechanizmu rozwoju polskiego rynku niskokosztowych przewozów lotniczych, przyjęto następującą konstrukcję rozprawy: wstęp, cztery rozdziały i podsumowanie. Prezentowaną w dysertacji problematykę starano się ująć w logiczną całość, prowadząc tok badawczy od zagadnień ogólnych, do oceny rozwiązań szczegółowych, które pozwoliły na dokonanie weryfikacji postawionych hipotez oraz założonych celów.

W tak skonstruowanej rozprawie wstęp spełnia rolę wprowadzenia w sferę omawianej problematyki.

Rozdział pierwszy dotyczy podstawowego elementu badań, czyli rynku pasażerskich przewozów lotniczych. Dokonano w nim uporządkowania znaczenia procesów, terminologii i określenia jego istoty, jako miejsca wymiany towarów i usług oraz kategorii ekonomicznej.

W rozdziale drugim skupiono szczególną uwagę na najważniejszych determinantach kształtujących procesy rynkowe, to jest na deregulacji, liberalizacji oraz konkurencji, które odegrały decydującą rolę w rozwoju podmiotów i rynku niskokosztowych przewoźników lotniczych.

Rozważania zawarte w rozdziale trzecim skoncentrowano na determinantach kształtujących relacje na polskim rynku pasażerskich przewozów lotniczych. Omówiono w nim podstawowe uwarunkowania, kształtujące procesy rozwoju oraz podjęte inicjatywy i ich skutki w wymiarze mikro-, mezo- i makroekonomicznym, a dla uszczegółowienia problematyki posłużono się wybranymi przedstawicielami segmentu niskokosztowych

oferentów tzn. firmami Ryanair, WizzAir i EasyJet.

Rozdział czwarty ma charakter empirycznej weryfikacji przyjętych założeń rozprawy. Przeprowadzono w nim badania, których wyniki pozwalają zidentyfikować skuteczność oddziaływania determinant, które nie tylko kształtują polski rynek niskokosztowych przewoźników lotniczych, lecz w podstawowym zakresie tworzą warunki dotyczące podaży, popytu, poziomu jakości realizowanych usług, a także dalszego rozwoju tego segmentu przewozów.

W tej części rozprawy przeprowadzono empiryczne badania dotyczące skutków oddziaływania determinant, które posiadają główny wpływ na postrzeganie, zarówno przez oferentów, jak i pasażerów, jakości określonych usług lotniczych. Wyliczone, z wykorzystaniem metody Servqual, różnice w postrzeganiu jakości usług (luki), stanowią podstawę do wyeliminowania błędów i przybliżania oferowanej usługi do oczekiwań odbiorców. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że zarówno aktualny poziom, jak i proces dalszego doskonalenia jakości oferowanych usług lotniczych ma główne źródło w doskonaleniu kolejnych etapów rozwoju procesów deregulacji, liberalizacji oraz swobodnej konkurencji w pasażerskim transporcie lotniczym.

Pracę kończy podsumowanie, w którym sformułowano najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonych badań. Mogą one być podstawą zarówno do podjęcia dalszych opracowań naukowych, do wykorzystania ich w operacyjnej działalności podmiotów niskokosztowych usług lotniczych, jak i kształtowania rozwoju tego segmentu w przyszłości.

Słowa kluczowe zastosowane w pracy doktorskiej, to: deregulacja, liberalizacja, konkurencja, determinanty, rynek niskokosztowych usług lotniczych, przewoźnicy niskokosztowi, przychody pozabiletowe jakość i efektywność usług lotniczych, luka jakości, metoda Servquel.

Michał Dudek

Mgr Michał Dudek
Wyższa Szkoła Biznesu
Wydział Zarządzania, Informatyki i Nauk Społecznych
Ul. Cieplaka 1C, 41-300 Dąbrowa Górnicza

Zawiercie, 25.02.2019 r.

SUMMARY

A doctoral dissertation titled " DETERMINANTS OF THE DEVELOPMENT OF THE MARKET OF LOW COST AIR TRANSITIONS IN POLAND"

Promoter: dr hab. Joanna Hawlena
University of Life Sciences in Lublin

Assistant promoter: dr Anna Wolak-Tuzimek
University of Technology and Humanities in Radom

The issues raised in the thesis concern the impact of a complex spectrum of determinants and determinants on the shaping of the current operational model of low-cost air carriers and the prospects for their development in the conditions of the Polish transport market. The scope of research includes important issues related to economic, social, legal and system issues. The dynamics of changing market relations cause that this segment of passenger air services requires constant analysis, evaluation and improvement of the research system, both in the area of science and business activity. These requirements have made the basic assumption of the dissertation to present and analyze the processes, methods, conditions and rules shaping the development of this segment of services and to assess their significance, both in the air transport system and in the economy and in the life of the regional community.

The scope of the research is aimed at identifying the current position of low-cost air carriers in a competitive environment of all entities operating on the passenger air transport market. It also allows formulating conclusions and recommendations to rationalize their development on the Polish air transport market. A detailed analysis of the most important determinants, determining the shaping of the current operational potential and development possibilities of these carriers, allows not only to determine their significance and position in the hierarchy of the examined market, but also the level of expected benefits of service recipients. The aims of the dissertation so outlined meant that in the

research process the simultaneous fulfillment of the requirement of an appropriate theoretical level and the practical aspects of the problem was assumed.

Taking into account the purpose of the dissertation, the main research thesis was formulated as follows:

The processes of deregulation, liberalization and European integration, included among the most important factors for the development of the LCC market, have stimulated the process of shaping the quality standards in the scope of offered and implemented air services and reducing the quality gap and demand growth in this transport sector.

To refine the main scope of research, the following auxiliary hypotheses were adopted:

- liberalization and deregulation are important factors for the growth of competitive supply in the air services market, resulting in more effective adjustment of offers to the needs and user preferences,
- European integration and improvement of the wealth of the societies caused an increase in mobility and demand for air services, being the foundation for shaping the dynamics of development of this services market,
- a higher level of quality adjustment of low-cost air carriers' offers to the needs and preferences of users generates an increase in efficiency and demand for these services and their share in the transport market.

To obtain the assumed level, quality and reliability of the research, the following research methods were used: descriptive, cause and effect analysis, critical evaluation of Polish and foreign literature, diagnostic survey and Servqal.

The system of conducting the research adopted in the doctoral thesis required taking into account the proper research course, which had a decisive influence on the structure of the study. It was tried to make the content of the chapters associated with the title of the work and consistently develop the thesis and research hypotheses. This assumption was reflected in the structure of the dissertation. In order to correctly verify the assumptions adopted and the effectiveness of the discussed mechanism of development of the Polish market of low-cost air transport, the following dissertation design was adopted: introduction, four chapters and a summary. The problems presented in the dissertation were attempted to be put into a logical whole, conducting a research course from general issues, to the assessment of detailed solutions that allowed to verify the hypotheses and objectives set.

In the project thus constructed, the introduction serves as the introduction to the sphere of the discussed problem.

The first chapter concerns the basic element of research, i.e. the market of passenger air transport. It was used to organize the meaning of processes, terminology and define its essence, as a place of exchange of goods and services and an economic category.

The second chapter focuses on the most important determinants shaping market processes, namely deregulation, liberalization and competition, which played a decisive role in the development of entities and the market of low-cost air carriers.

The considerations contained in the third chapter were focused on the determinants shaping the relations on the Polish market of passenger air transport. It discusses the basic conditions that shape development processes and the initiatives undertaken and their effects in the micro, meso- and macroeconomic dimension, and for the elaboration of the issues, selected representatives of the low-cost bidding segment, ie Ryanair, WizzAir and EasyJet, were used.

The fourth chapter is in the nature of empirical verification of the accepted assumptions of the dissertation. Research has been carried out, the results of which allow to identify the effectiveness of impact determinants that not only shape the Polish market of low-cost air carriers, but in a basic scope create conditions regarding supply, demand, quality level of services and further development of this segment of transport.

In this part of the dissertation, empirical studies on the impact of determinants have been carried out, which have the main impact on the perception, both by bidders and passengers, of the quality of specific air services. Calculated using the Servqual method, differences in the perception of service quality (gaps) are the basis for eliminating errors and bringing the service offered closer to the recipients' expectations. The results of the conducted research indicate that both the current level, as well as and the process of further improving the quality of air services offered is the main source in improving the subsequent stages of development of deregulation, liberalization and free competition in passenger air transport.

The work ends with a summary in which the most important conclusions resulting from the conducted research were formulated. They can be the basis for further scientific studies, for their use in the operational activities of LCC entities, as well as for shaping the development of this segment in the future.

The key words used in the doctoral thesis are: deregulation, liberalization, competition, determinants, the market of low-cost air services, low-cost carriers, extra-stable revenues, quality and efficiency of air services, quality gap, Servquel method.

Michał Dudek